

Bijbelgebruik

Bijbel en bijbelgebruik

Hoe je de bijbel ziet bepaalt hoe je de bijbel gebruikt. Sommigen zien de bijbel als een goddelijk wetboek waarin precies beschreven staat wat je wel en wat je niet mag doen. Ze citeren Bijbelteksten zoals een officier van justitie in de rechtszaal artikelen uit het wetboek van strafrecht citeert. In de sfeer van New Age trekken mensen zich met de bijbel terug uit onze harde, zakelijke, rationele wereld. Mediterend over Bijbelteksten, of literatuur uit andere godsdiensten, komen ze tot hun diepste zelf of tot de grond van het bestaan. Ze beschouwen de bijbel als een boek van mystieke inspiratie. Er zijn gelovigen die de bijbel zien als een boek van eeuwige waarheden, bijna rechtstreeks uit de hemel afkomstig. Ze halen uit de bijbel allerlei waarheden over het menselijk leven, de natuur, de maatschappij. Of ze leiden die uit een Bijbelvers af, zoals wiskundigen uit een wiskundestelling nieuwe stellingen afleiden. Je ontmoet christenen die, wanneer ze in problemen zitten, in de bijbel bladeren en een tekst prikken. Die tekst is dan het woord dat God in die bijzondere situatie tot hen wil spreken. Ze slaan de bijbel open zoals je de telefoon pakt om een 06-informatienummer te draaien. Dit rijtje zou met nog véle andere voorbeelden langer gemaakt kunnen worden. Maar wat staat er in de bijbel zelf over bijbel en bijbelgebruik?

De bijbel: het verhaal van Gods daden dat uitnodigt om zelf mee te doen

In Exodus 12 wordt uitvoerig beschreven hoe Israël het paasfeest moet vieren. Tot in de details nauwkeurig moet een Joods gezin de paasmaaltijd precies zo houden als de voorvaderen de maaltijd gebruikten in de nacht van de verlossing uit Egypte. Tijdens een paasmaaltijd staat het verleden op tafel. En mensen die in het heden leven schuiven aan. Een Joodse familie die de paasmaaltijd houdt, doet mee met de voorvaderen, in het ontvangen wat God voor hen gedaan heeft. Het Bijbelse verhaal over Israël's verlossing uit Egypte kan in een maaltijd in het heden geactualiseerd worden. Dat het aan die maaltijd gaat om een verbinding tussen heden en verleden, wordt duidelijk in een vraag die een kind tijdens de paasmaaltijd volgens voorschrift moet stellen. De komende generatie vraagt aan de ouders waarom deze maaltijd gehouden wordt. Volgens Ex. 12:26-27 vertellen dan de ouders hun kinderen wat God lang geleden voor Israël gedaan heeft. En dat zij in hun eigen heden plaats nemen aan een tafel die precies zo gedekt is als die van de voorvaderen in de nacht van hun verlossing uit Egypte, maakt duidelijk dat het Bijbelse verhaal doorgaat in het heden. De bijbel staat vol verhalen over wat God voor mensen heeft gedaan. Deze verhalen over Jezus Christus, die voor mensen is gestorven en is opgestaan uit de dood. Ook dit verhaal staat om geen andere reden in de bijbel dan om ons in het heden er met huid en haar bij te betrekken. Wanneer één van de discipelen, Johannes, op hoge leeftijd vertelt waarom hij aan de generatie na hem doorgeeft wat hijzelf van Jezus heeft meegemaakt, schrijft hij: "...hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze eigen ogen, ...en onze handen getast hebben, ...verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap zou hebben. En onze gemeenschap is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus" (1 Joh. 1:3). God heeft door Jezus te zenden contact met ons gelegd. Er vormde zich rondom Jezus een kring van mensen die in Hem geloofden. Die beleefden het dat ze voortaan bij Jezus en bij God hoorden. En ze vertelden dit verhaal in de bijbel aan anderen door, met de bedoeling dat deze door het lezen en geloven van dit verhaal dezelfde ervaring zouden opdoen als zij.

Hoe het werkt

1. *Door geloof.* Bijna aan het eind van zijn evangelie schrijft Johannes dat er nog veel meer over Jezus te schrijven zou zijn. Daarna geeft hij de reden waarom hij geschreven heeft wat hij geschreven heeft: "...dit is geschreven opdat u zou geloven, dat Jezus de Christus is, en opdat u, gelovende, het leven hebt in zijn Naam" (Joh. 20:30-31). De bijbel is het verhaal van Gods daden voor mensen, dat uitnodigt je er bij te laten betrekken. Dóór het geloof raak je er bij betrokken. Het geloof is de levenshouding waarin je bereid bent om te ontvangen, om iets aan je te laten gebeuren. Geloven in Jezus houdt in, dat je aan jezelf laat gebeuren wat Jezus volgens de Bijbelverhalen voor mensen gedaan heeft. Dan gaan de Bijbelverhalen letterlijk voor je leven.

2. *Door wat met de Bijbelwoorden te doen.* In Matteüs 5-7 zegt Jezus veel dingen die de levens van mensen en het aanzien van de wereld diepgaand zouden kunnen veranderen. Sla dit gedeelte eens op en lees er gedeelten uit! Jezus beëindigt zijn toespraak met de opmerking: "Een ieder die deze mijn woorden hoort en ze doet, zal gelijken op een verstandig man, die zijn huis bouwde op een rots" (Mat. 7:24). De bijbel is een heel praktisch boek. Het gaat daarin om de praktijk van het leven. En die wordt voor een groot deel bepaald door wat we doen. Eerst wordt ons in de bijbel het verhaal verteld van wat God, wat Jezus voor ons gedaan heeft. Aansluitend worden we uitgenodigd om in ons doen en laten met Jezus mee te gaan doen.

3. *Door de Bijbelwoorden biddend te lezen en te doen.* Het kan geen toeval wezen dat in Mat. 5-7, waarin we uitgenodigd worden om te doen wat Jezus zegt, Jezus ons leert hoe we bidden moeten (Mat. 6:5-13). Wie zonder gebed zijn leven volgens de woorden van Jezus probeert in te richten, loopt vroeg of laat vast in zijn eigen onmacht en diepe onwil. Hij of zij wordt een gefrustreerd mens. Vastlopen in eigen onwil. Wie bidt opent zichzelf voor God. Hij spreekt met het hart op zijn tong. Dan kan God wat met dat hart doen. En dat is nodig. Want, uitgezonderd in religieuze bevestigingen (en die duren nooit zo lang), is ons hart er niet echt op uit te doen wat Jezus zegt. Vastlopen in eigen onmacht. Wie bidt ziet af van het leveren van eigen prestaties. In het gebed vragen we God om in ons en door ons te doen wat we zelf niet kunnen.

Wat eerst komt en wat daarna

We keren terug naar de visies op de bijbel en het bijbehorend bijbelgebruik uit het begin van dit artikel. In de bijbel staan normen voor het leven. Maar de bijbel is geen wetboek. Wie de bijbel leest ontdekt wie hij ten diepste is. Maar de bijbel is geen mystieke literatuur voor mensen op zoek naar hun diepste zelf. De bijbel is waar. Maar zij is geen collectie eeuwige waarheden. De bijbel is het verhaal van Gods daden voor mensen dat in de levens van hen die de bijbel lezen verder gaat. Dat verhaal gaat verder in je eigen leven, wanneer je gelooft in Jezus. In de geloofsverbondenheid met Jezus staat de bijbel verder voor je open. Dan ontdek je normen voor het christelijke leven. Dan word je gewaar wie je als persoon ten diepste bent. Dan ontdek je hoe de bijbel waar is.

O.H. de Vries